

- součást řemeslnického vzdělávání, prvopočátky již ve středověku;
- sorty vandrovních tovaryšů (mladší, starší, kárníci);
- délka vandru proměnlivá, liší dle jednotlivých druhů řemesel i regulí, trasy dle jednotlivých řemesel (každé mělo vybraná místa, pověstná řemeslnická centra atd.);
- nutnost vybavení dokumenty, doklady tovaryšů na vandru: rajsepas, kundšaft, později vandrovní knížka, bez dokladů obviňování z potulky a žebrání;
- organizační a podpůrná role řemeslnických cechů;
- řemesla šenkovní a nešenkovní;
- herberky a cechovny, útočiště a útulek na cestách, do doby zajištění stálého místa v lokalitě, hierarchické uspořádání, zvyklosti a rituály při příchodu a odchodu;
- podmínky cest vandrovncích tovaryšů a jejich nástrahy;
- krize a úpadek vandru s rozvojem tovární výroby a vytvořením hranic po roce 1918;

Z. STOKLÁSKOVÁ: „... neboť je léto a milo vandrovati.“ *Vandrovní tovaryši a státní instituce.* In: Pocta Janu Janákovi. Brno 2002, s. 347 – 354.

B. ŠTIESS: *Pestré cesty cínařského tovaryše v 19. století.* ČL 56, 1969, s. 242 – 243.

Edice vzpomínek

J. PŠENIČKA: *Z Čech do Vídně. Životní vzpomínky kováře Josefa Pšeničky.* Brno 2001.

A. BEER: *Na vandru.* Praha 1973.

L. FUNDER: *Aus meinem Burschenleben. Gesellenwanderung und Brautwanderung eines Grazer Zuckerbäckers 1862-1869.* Wien – Köln – Weimar 2000.

Doporučuji přečíst pasáž z Pšeničkových vzpomínek vztahující se k vandorvním létům: s. 40-52.